

Hvilken framtid har yrkesfagene i et åpent europeisk arbeidsmarked?

Yrkesfagenes fordeler og verdier under press

- Hva er yrkesfagenes fordeler og verdier?
- Yrkesfagligt arbeid, utdanning og arbeidsmarked
- Yrkesfag – en kompleks institusjon
- Yrkesfag under press

Hva er yrkesfags fordeler og verdier?

Yrkesfagligt arbeid

Bredde: inkluderer mange ulike arbeidsfunksjoner

Højde: inkluderer selvledelse, prosjektstyring, kundekontakt, rapportering, ...

- hele arbeidsprosessen: planlegge → koordinere → utføre → kontrollere...

Basert på kompleks og spesialisert kompetanse

→ Profesjonalisering av arbeid på lavere nivå

→ Understøtter en kunnskapsbasert økonomi (*high skills*)

Hva er fordelene med yrkesfaglig arbeid?

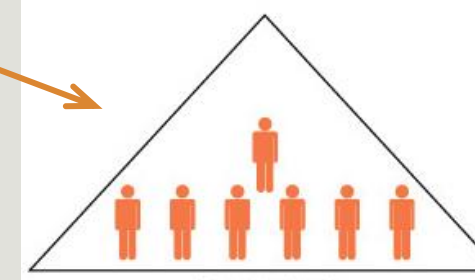
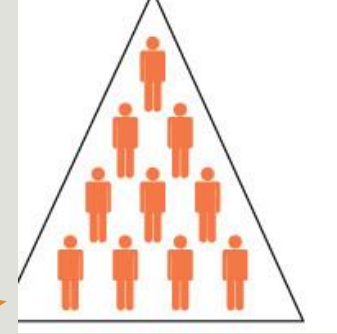
Lande med job- og bedrift-spesifikk opplæring

Lande med lærlingeordning og yrkesfaglig kompetanse

- Mindre hierarkisk organisasjon
- Mer autonomi og kvalitet i arbeidslivet
- Mindre magt-distans i organisasjonen
- Tett forbindelse Ledelse/FoU ↔ Produksjon → innovasjon

Historisk press på yrkesfag

- Redusert autonomi og økt ledelseskontroll - *Taylorisering*
- Spesialisering – degradering av arbeidet og økt intensivering

Hva er fordelene med yrkesfaglig utdanning

- Yrket knytter utdanning nært til arbeide
- Veksler mellom skole og praksis i arbeidslivet
- Kombinerer flere typer kunnskap ('*praktisk – teoretisk*')
- Overgangen (*transisjon*) fra skole til arbeidsliv integrert i utdanningen
- Tilbyder sterk yrkesidentitet med klar mening/oppdrag/funksjon
- Gir adgang til yrkesfaglig organisasjon og status

Press på yrkesfaglig utdanning

- Reduseret status – økt interesse for allmenn utdanning
- Finnes nok læreplasser – av høy kvalitet?

Hva er fordelene med yrkesfagligt arbeidsmarked?

- Kombinerer intern og ekstern fleksibilitet i arbeidsmarkedet
- Fremmer trepartssamarbeid rundt yrket
- Rask og let integrering av unge i arbeidslivet
- Støtter kontinuerlig faglig utvikling og læring
- Yrket gir stabil tilknytning - til tross for ustabil ansettelse

Press på yrkesfagligt arbeidsmarked

- Outsourcing – automatisering – informatisering
- Migrantarbeidere → press på lønn og autonomi

Yrkesfag - en kompleks institusjon

Institusjonell
komplementaritet

Utviklet via
gjensidig tilpasning
over lengere tid

- dog varige spændinger
og mismatch i
nogle brancher

Mulige effekter av press fra arbeidsinnvandring

- Ufaglærte innvandrere erstatter fagarbeidere
- Økt hierarkisering og redusert autonomi
- Endring av produksjonsform: pris fremfor kvalitet - *'low skills – low pay'*
- Redusert antall læreplasser og redusert interesse blant unge for yrkesfag
- Svekket institusjonelt samarbeid rundt yrkesfag
- Opgradering af yrkesfag – økt kunnskapsnivå
- Flere gjennomfører yrkesutdanning

grundet økt konkurranse om ufaglærte job

Fortællinger om yrkesfag i forskningen

Degradering og forfald

- Knyttet til skiftet fra håndverk til industriell masseproduksjon og NPM
- Knyttet til UK/USA arbeidsmarked – preget av kontroll-konflikt

Opgradering og fornyelse

- Professionalisering af ikke-faglært arbeide
- Økte krav til kvalitet, kunnskap og fleksibilitet
- Ledelseskontrol via selvkontrol

Stor variation mellom brancer og nationale kontekster

→ Behov for empiriske studier på tværs af brancher og lande

... Slut og tak for oppmerksomheten